

Dzwony starego Lublina

Cenionymi instrumentami w dawnych wiekach były dzwony. Nic dziwnego. Na przestrzeni długich stuleci towarzyszyły człowiekowi w dniach smutku i wesela, budziły czujność, ostrzegały przed niebezpieczeństwem, zwoływały do obrony miasta, do gaszenia pożaru, ratowania dobytku przed powodzią.

Wprowadzone w wibracje, rozkołysane spiżę drgając wydawały czasem głos tak donośny, że słyszano je z odległości nawet kilku mil. Słynęły z tego dwa dzwony radziwiłłowskie. Ale największy rozgłos w kraju zdobył sobie dzwon „Zygmunt” na Wawelu. Na drugim miejscu wymieniano dzwon farny z Nowego Sącza, odlany w roku 1617 przez Heliasza Wagnerowicza z Lublina.

Do wielkiej trójki najokazalszych dzwonów w Polsce należał lubelski „Jan”, ozdobiony dziesięcioma herbami fundatorów, odlany w roku 1627 przez Tomasza Godax i Piotra Breczwela. Przez długie lata pełnił swą funkcję na wieży Trynitarskiej. Pękł w roku 1878. Przetopienia dokonała w roku 1896 firma Zwolińskiego z Warszawy, lecz dzwon dawnego głosu nie odzyskał. W czasie pierwszej wojny światowej wywieziony z kraju - nigdy już do swego miasta nie powrócił.

Lublinianie nie zrezygnowali z posiadania dużego dzwonu. Zamówiono w firmie Pelczyńskiego w Przemyślu kolos o wadze 5.000 kg. W roku 1939 był gotowy i wysłano go do Lublina, lecz przepadł w czasie transportu w okresie tragicznych dni września. Widziano go później w Hamburgu, potem wszelki ślad po nim zaginął.

W czasie wojny w Lublinie hitlerowcy zdjęli wszystkie dzwony. Odstawiono je do punktu zbornego przy młynie Krauzego. Z tej rabunkowej akcji ocalały tylko dwa dzwony podlaskie (dzięki staraniom rodziny Ignaszewskiego).

Należy się cieszyć, że zachował się dzwon z epoki Renesansu, z czasów Stefana Batorego, z okresu rozkwitu kunsztu ludwisarskiego. Przez cztery wieki pełnił on służbę na wieży Bramy Krakowskiej jako dzwon zegarowy. W roku 1944 w czasie walk o Lublin zamilkł uszkodzony pociskiem. Przez wiele lat stał w najbardziej nieodpowiednim miejscu - w ciemnej sieni Trybunału. Od 1960 r. przechowuje się go w Muzeum Lubelskim. Odlął go w 1585 roku mistrz Aleksy. W trosce o estetyczny wygląd — ozdobił płaskorzeźbami w formie trzech medalionów i herbu Lublina. Jeden z medalionów, symbolizujący sprawiedliwość, przedstawia postać kobiety z wagą w ręku. Obwód dzwonu wynosi ok. 3,5 m, a wysokość ok. 110 cm. Jego dawną funkcję pełnią dwa dzwony odlane po wojnie przez rzemieślników lubelskich.

Zabytkowy dzwon z XVI wieku.
Fot. M. Targoński